

HÁHN JUDIT

Baranya megyei városok és községek honlapjainak összehasonlítása a nyelvhasználat szempontjából*

A linguistic analysis of the municipal homepages of towns and villages in Baranya county

The homepage is one of the newly emerged genres on the internet. The study focuses on the pragmatic and lexico-grammatical features that characterize the language use of Hungarian municipalities' homepages. The research was based on the assumption that there is a difference in the use of visual and verbal elements on the homepages of towns and villages because the community spirit usually associated with villages is also expressed in both the pictures and the language use found on the front pages of these websites. In order to test the hypothesis the municipal homepages of Baranya county were analysed, altogether 57 webpages. The results show that the aspects examined do not clearly indicate the difference between towns and villages in the expression of the community spirit. However, certain factors, such as the use of verbal suffixes in the first person plural and the presence of the mayor's greeting were found more frequently on the homepages of small villages. The research also reveals some of the structural and organizational shortcomings of municipal homepages.

1. Bevezetés

Az internet kommunikációs műfajainak egyike a honlap¹, amelynek révén természetes és jogi személyek (egyének, egyesületek, cégek, pártok, intézmények stb.), valamint jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek (betéti társaságok, közkereseti társaságok stb.), de akár országok, régiók, megyék és települések is megjelenhetnek a világhálón. Tulajdonképpen bárki létrehozhat egy ilyen dokumentumot, amely szöveges és/vagy audiovizuális formában információt közvetít a nyilvánosság számára. A weblapok az internet többi kommunikációs műfajához képest (levelezőlisták, vita-fórumok, csevegőfórumok, elektronikus levelezés) a legkevésbé interaktívak, de a legnagyobb nyilvánossághoz szólnak (Bódi 2004: 20).

Dolgozatomban magyar települések önkormányzatainak hivatalos weblapjait² elemzem. Több szempontból is fontosnak tartom a települési honlapok vizsgálatát. Az

* Nagy sajnálatunkra ennek a cikknek a színes illusztrációk nélküli változatát kellett választanunk. – *A szerk.*

¹ A magyar köznyelvben a *honlap*, *weboldal* és *weblap* terminusokat egymás szinonimáiként használják, utalva egyrészt az azonos elérési útvonal alatt található internetes dokumentumok összességére (vö. angol *website*), valamint azok kezdőlapjára. Dolgozatomban a három terminus mindegyikét az adott webhely főoldalára vonatkoztatva fogom használni, azaz az URL-es elérési útvonal megadása után bejelentkező, illetve a címlapon történő belépést követően megnyíló, a navigáció és az információszerződés alapját képző, főoldalként funkcionáló internetes oldalt értem rajta.

² Egy településnek nem feltétlenül csak egyetlen webhelye lehet a világhálón, hiszen magánkezdeményezés eredményeként is kerülhetnek fel a településről tájékoztató, népszerűsítő oldalak.

önkormányzati weboldalak szerves részét képezik a hazai elektronikus közigazgatásnak, amely 2007-től a társadalmisítás szakaszába lépett.³ Magyarországon 2003 és 2006 között zajlott a közigazgatás informatizálásának korszaka, amikor a műszaki, technológiai, infrastrukturális, eljárásrendi és szabványügyi alapokat építették ki az e-közigazgatás széleskörű bevezetéséhez. 2006 után jött el az ideje az ügyfélközpontú, magas színvonalú szolgáltatások kiépítésének. Ez azt jelenti, hogy olyan állami és önkormányzati weboldalakat kell kialakítani, amelyek könnyen áttekinthetőek, egyszerűen használhatóak, nyitott és könnyen értelmezhető tartalommal rendelkeznek. A figyelem tehát most a megjelenés, a szolgáltatás minőségén van. A települési honlapok viszont nemcsak e-közigazgatási funkciót töltenek be, hanem a településmarketing és az online marketing összekapcsolódására is lehetőséget adnak. A város, illetve a település ebben az értelemben olyan, mint egy üzleti szervezet, amely a piacon kínálati struktúrával jelenik meg (Fojtik 1999: 76). Nem maga a település a termék, hanem „az a komplex szolgáltatáscsomag (a városi szolgáltatásoktól a beruházási lehetőségeken és kezdeményeken keresztül a különféle turisztikai értékekig s így tovább), amit a város kínálni képes” (uo.). A közigazgatási és marketinges (piaci) szerepük mellett ezek a honlapok társadalmi-közéleti funkcióval is rendelkeznek. Tudósítanak az aktuális eseményekről, információt nyújtanak a településről, bemutatják a nevezetességeket, ily módon megerősítik az összetartozás érzetét (Benke 2007).

Tanulmányomban egy megye településeinek weboldalait alapul véve arra keresem a választ, hogy mennyire tartják fontosnak a városok és a községek, hogy a közösségen belüli összetartozást nyelvi és képi eszközökkel kifejezzék honlapjukon. Feltételezem, hogy egy község, méretéből és hagyományaiból eredően is, nagyobb hangsúlyt fektet arra, hogy a világhálón önmagát mint kisközösséget jelenítse meg, családi-baráti szellemben köszöntve a webhelyét felkeresőket. A városokhoz képest nagyobb jelentőséget tulajdonít a vidéki életforma, a hagyományok és a vallás képi formában történő ábrázolásának, ami nemcsak a helyi lakosok közti összetartozás megerősítését, hanem a turisták odacsalogtatását is elősegítené.

2. Önkormányzati honlapok

Önkormányzati weboldalak létrehozásának több célja lehet (bővebben Kópiás és Molnár 2007: 60). A honlap a település bemutatkozása a virtuális térben, nyelvi és audiovizuális eszközeivel hozzájárul a róla kialakított képhez. Szólhat egy vagy több célszemcsmenshez: a helyi lakosokhoz, a befektetőkhez és a turistákhoz egyaránt. A helyi közigazgatás legfontosabb információinak feltöltésével hozzáférést biztosít adatokhoz, jogszabályokhoz, nyomtatványokhoz, megkönnyítve és felgyorsítva a lakosság tájékoztatását. Hírporthelyként is gyakran funkcionál, hiszen a közösségi élet legfontosabb eseményeinek megjelentetését folyamatos frissítés mellett teszi lehetővé. A honlap megjelenésével, nyelvi és képi eszközeivel az érdeklődők, turisták számára is vonzóvá teheti a települést, valamint idegenforgalmi információkat nyújt részükre szálláslehetőségektől kezdve a látnivalókig. Nem utolsósorban az adott térség gazdasági lehetőségeinek bemutatásával a potenciális befektetők figyelmét is felkeltheti.

³ Forrás: Magyar információs társadalom jelentés 1998-2008, készítette a BME-ITTK kutatócsoport, <http://www.ittk.hu/web/kiadvanyok.html>

2007-ben a magyar önkormányzatok 57%-a rendelkezett saját honlappal, ami összesen kb. 1800 önkormányzati honlapot jelent (Kópiás és Molnár 2007: 59). A honlap-ellátottság a városok körében gyakorlatilag 100%-os, míg a számítógéppel rendelkező nagyközségek 76%-ának, a községek 53%-ának van weboldala (uo.).

Az önkormányzati honlapokat az általuk nyújtott főbb szolgáltatások szerint az Európai Unió a következő kategóriákba⁴ sorolja:

1. szint: tájékoztatás (a honlap alapvető információkat, ügyleírásokat közöl);
2. szint: egyirányú ügyintézés (a honlapról le lehet tölteni dokumentumokat az ügyintézéshez, de elektronikus formában nem lehet azokat visszaküldeni);
3. szint: kétirányú ügyintézés, interaktivitás biztosítása;
4. szint: teljes körű ügyintézés (az elektronikus visszaküldött dokumentumok feldolgozása is automatikus).

Felmérések szerint (Kópiás és Molnár 2007) a magyar települések honlapjai csak részben felelnek meg ezeknek az elvárásoknak. Az 1. szintnek megfelelő tájékoztatás, azon belül is az ügymenetek leírása a honlapok 10%-ánál található meg, a 2. szint elvárásait 22%-uk teljesíti, míg a 3. szintet az önkormányzati weboldalak mindössze 2%-a éri el. A 4. szintet az elektronikus aláírás elterjedésének hiánya miatt még nem sikerült egy honlapnak sem megvalósítania.

Az önkormányzati honlapok kialakításához készült módszertani kézikönyv (uo.: 61) a következő szempontokat tartja fontosnak a weboldalak tervezésekor:

- „1. A honlap legyen minél egyszerűbb. A nyitó oldal legyen a szemnek kellemes, vibráló képektől mentes, lehetőleg az adott településre legjellemzőbb képpel megjelenítve.
2. A honlap legyen átlátható. A képernyő felosztása legyen logikus, következetes és szellős. Erdemes egységes felépítést használni, így az olvasónak nem kell kitárlálni a működést, a figyelmét a tartalomra fordíthatja.
3. A honlap (lehetőleg) legyen többnyelvű. A főoldalon adjunk lehetőséget különböző nyelvek megválasztására, ahol a leglényegesebb információkat érhetik el az érintettek.
4. A honlap legyen gyors. Olyan webszerkesztőt használjanak a készítők, amelyek gyorsan betöltik az adatokat, rövid idő alatt akár képeket jelenítenek meg.”

A honlap felépítésére és működésére megadott szempontok (pl. egyszerűség, átláthatóság, gyorsaság) nehezen értelmezhetők objektíven, s talán ennek is köszönhető, hogy az önkormányzati honlapok szerkezete néhány alapvető tartalmi elemtől eltekintve nagy változatosságot mutat. A tartalomra vonatkozóan is megfogalmaz tanácsokat a kézikönyv, de mindezek betartása mellett is nagy szabadsággal rendelkeznek a települések saját weblapjaik létrehozásakor.

Az önkormányzati webhelyek főoldala a digitális műfajok családján belül a honlap műfajához sorolható. A honlapot új, önálló műfajként már Crowston és Williams (1997) is definiálta, állításukat Shepherd és munkatársai (2004) kutatásai is megerősítették. Askehave és Nielsen (2004) szerint a honlap hasonlóságokat mutat két nem digitális műfajjal: az exordiummal (a klasszikus retorikában a szónoki beszéd első, bevezető része), illetve az újságok címlapjával. Az exordiumhoz hasonlóan a honlap

⁴ Forrás: Fókuszban az önkormányzatok. GKI Gazdaságkutató Zrt. tanulmánya
<http://www.gki.hu/hu/novelties/internet/onkormanyzatok/>

egyik fő funkciója, hogy megnyerje a hallgatóság jóindulatát és felkeltse figyelmét. Emellett azonban az újságok címlapjához hasonlóan információt szolgáltat, híreket közöl, illetve összegzi a webhely többi oldalának tartalmát.

Az önkormányzati honlap alapvető tartalmi elemeiként definiálhatjuk a település nevét, elérhetőségét, valamint a kapcsolatfelvétel megadását (pl. telefonszám, e-mail cím stb.). Szintén kötelező elemnek tekinthető a webhely felépítésére, tartalmára utaló menüpontok megjelenítése. Mindezt kiegészíthetik egyéb, opcionális elemek, amelyek szabadon variálhatók:

- üdvözlés, pl. *Köszöntjük honlapunkon!*
- a polgármester neve, fényképe, elérhetősége, köszöntője stb.,
- a település bemutatása (földrajz, történelem, látnivalók stb.),
- hírek, felhívások, közérdekű információk,
- a település szlogenje,
- a település címere,
- képek jellegzetes épületekről, szobrokról, műemlékekről, növényekről stb.,
- fényképek a település lakóiról,
- aktuális dátum, névnapok, óra, eseménynaptár stb.,
- regisztrációs lehetőség hírlevélre,
- fórum,
- adatok a látogatottságról,
- keresés a webhelyen,
- térfigyelő kamera,
- fotóalbum,
- más weboldalakra (pl. partnervárosok, szponzorok) mutató linkek,
- navigációs információk, pl. *A galéria megnyitásához kattintson ide!*
- hirdetések.

A lista korántsem teljes, hiszen folyamatosan jelennek meg egyre újabb tartalmi és funkcionális elemek. A legtöbb honlapon lehetőség van a nyelvválasztásra, de az a tapasztalatom, hogy az idegen nyelven felbukkanó oldalak hiányosak, kevesebb és rosszabbul szerkesztett információt tartalmaznak, sőt előfordulnak vegyes nyelvű oldalak is.

Főleg kisebb települések esetében nem ritka, hogy önálló honlap fenntartása helyett csatlakoznak egy nagyobb szolgáltató vagy kistérség által üzemeltetett weboldal-hálózathoz, s annak sablonját átvéve jelennek meg a világhálón. Erre példa Horváthertelend és Rózsafa: egyik településnek sincs saját weblapja, de mindkettőnek külön weboldala működik a Szigetvár-Dél-Zselic Többcélú Kistérségi Társulás által fenntartott webhelyen (<http://www.delzselic.hu/>).

Hasonló, sablonokra épülő megoldásokkal találkozunk többek között a Dunántúli Napló (www.dunantulnaplo.hu), a Vendégváró (www.vendegvaro.hu), illetve a Gyalogló (www.gyaloglo.hu) honlapjain.

3. A kutatás

3.1. Hipotézis

A kutatás elején azt feltételeztem, hogy a városok és a községek honlapjai a nyelvi és képi eszközök használatát tekintve különböznek egymástól. A községek a közösségi

szellemet, az összetartozás érzetét a honlap szövegében és képeiben is jobban kifejezik, mint a városok:

- a polgármesteri köszöntő a főoldalon központi helyen szerepel;
- gyakrabban szerepel köszöntés, üdvözlés a weblapon;
- nagyobb gyakorisággal használnak többes szám első személyű személyes névmást és ragozott alakjait, többes szám első személyű személyraggal ellátott igét, valamint többes szám első személyű birtokos jelzőjű főneveket;
- a képi jelek között találunk templomot, népi motívumokat, valamint mezőgazdaságra utaló képeket.

Köszöntést, illetve üdvözlést ugyan a web-használhatósági elemzések szerint (Nielsen 2002: 29) nem célszerű elhelyezni a honlapon, de én úgy vélem, hogy a települések esetében vendégszeretetet közvetíthet. A polgármester személye és köszöntése domináns helyre kerülhet községek weboldalain, hiszen legtöbbször ő az értelmi-ségi réteg egyetlen képviselője, a község ügyeinek szószólója, a település „atyja”. A többes szám első személy gyakori előfordulása személyes névmások, igék és birtokos jelzőjű főnevek esetében szintén árulkodhat közösségi szellemről. A képi jelek közül a templom nemcsak vallást, hanem összetartozást, települési identitást megerősítő szimbólumként is jelentőséggel bír. A népi motívumok (pl. hímzés, fafaragás, népviselet stb.) és a mezőgazdaságra utaló képek (pl. gyümölcsök, zöldségek stb.) a hagyományos vidéki életformát népszerűsíthetik a honlapon.

3.2. A vizsgálat tárgya

A vizsgálat tárgya Baranya megye városi és községi honlapjai. A településszerkezetet tekintve a községek túlnyomó többségét apró- és kistelepülések alkotják (Beluszky 2003: 283), a megyeszékhely viszont egyben regionális központ, egyike az ország öt legnagyobb városának. A megye lakosságának fele Pécsen és annak agglomerációs körzetében él, egyötöde pedig ezer főnél kisebb lélekszámú településen.⁵

Baranya megye lakossága 404.000 fő, településeinek száma 301, ebből egy megyei jogú város (Pécs), 12 város és 288 község.

3.3. Az adatgyűjtés módja

Az adatgyűjtés alapját a Baranya Megyei Önkormányzat honlapján⁶ található településlista képezte, innen töltöttem le a vizsgált honlapokat 2008. május 30-án. A megyeszékhely és az összes baranyai város rendelkezett önálló weboldallal, számuk együttesen 13 (1. számú adatbázis). A vizsgált városok tehát valamennyien önállóan tervezték, egyéni honlappal rendelkeztek, így mind belekerültek az 1. számú adatbázisba.

A községek esetében viszont mérlegelnem kellett, hogy a kistérségi honlapsablonokat, valamint a Dunántúli Napló által a községek számára biztosított híroldalakat belefoglaljam-e az elemzésbe. Végül csak azok a községek kerültek be a 2. számú adatbázisba, amelyek önálló, saját tervezésű honlappal rendelkeznek, azaz 44 község webhelye. A sablonnal rendelkező községeket azért zártam ki, mert

⁵ Adatok: A Magyar Köztársaság Helynévkönyve 2007, Központi Statisztikai Hivatal http://www.nepszamlalas.hu/hun/egyeb/hnk2007/tablak/load2_03.html

⁶ www.baranya.hu

az elemzés szempontjából nem lett volna célszerű a sablonos megoldásokat összevetni a saját tervezésű városi honlapokkal (1. számú adatbázis). A sablonszerű községi oldalakon ugyanis elsősorban csak a község adatai (pl. lakosságszám, polgármester neve, polgármesteri hivatal címe stb.) szerepelnek rövid, útikönyvekből kivett szövegek kíséretében.

A szövegek mélyrehatóbb statisztikai elemzéséhez egy kevesebb elemszámból álló községi adatbázisra is szükségem volt. Az önálló honlapot üzemeltető 44 községi önkormányzat közül rétegzett mintavétellel kiválasztottam 13 honlapot, amelyeket a vizsgálat második fázisában összevettem a városi honlapokkal. A rétegzett mintavétellel abból állt, hogy a megye kilenc kistérségében megnéztem, hány településnek van saját honlapja. Ezután kistérségenként a honlappal rendelkezők közül véletlenszerűen kiválasztottam egyet, majd azokban a kistérségekben (Komló, Sásd, Mohács, Pécs), ahol ötnél több település esetében találtam önálló weboldalt, még egy községet vontam bele az elemzésbe. Így jött létre a 13 baranyai községből álló 3. számú adatbázis. A három adatbázis településeit a melléklet tartalmazza.

Az adatgyűjtés során a települési webhelyek főoldalát tekintettem honlapnak. Voltak olyan települések, amelyeknél egy címoldal vagy egy ún. „intro” (rövid zenés és/vagy mozgóképes bejátszás) megnyitása után lehetett a főoldalra lépni. A kutatásban a címoldalon szereplő szövegszó-mennyiséget is (amely többnyire csupán néhány szó volt) a honlap szószámához adtam, továbbá a köszöntések számolásánál figyelembe vettem, ha a címlapon szerepelt a látogatóknak szóló üdvözlés.

4. Az eredmények

4.1. A települési honlapok típusai

A baranyai települések honlapjait alapvetően négy fő kategóriába soroltam attól függően, hogy a weboldal középső, fősávjában milyen információk kaptak helyet:

- 1) hírblokk jellegű honlap,
- 2) képközpontú honlap,
- 3) útikönyv jellegű honlap, vagy
- 4) polgármester központú honlap.

Hírblokk jellegéről akkor beszélhetünk, ha a honlap központi részén hírek olvashatók, rendszerint rövidebb bekezdésekbe tördelve, kisebb képekkel illusztrálva. Erre példa Babarc község honlapja (www.babarc.hu). Ha kizárólag egy vagy több kép szerepel a weboldalon a menükön kívül, akkor képközpontú a szerkesztés. Bóly város honlapján például a templom került hangsúlyos helyre (<http://boly.ekisterseg.hu>). Akad példa arra is, hogy a település földrajzáról és történelméről szóló bemutatkozó leírás dominál a weblapon, ezeket a honlapokat útikönyv jellegűnek neveztem. Ilyen például Mecseknádasd weboldala (www.mecseknadasd.hu).

Amennyiben pedig a polgármester több mondatból (akár több bekezdésből) álló köszöntése foglalja el az internetes megjelenés felületének nagy részét, akkor köszöntő jellegű weboldal fogadja a látogatót. A középpontban a polgármester áll, aki megszólítja a település honlapjára érkezőket. Köszöntőjében rendszerint megköszöni a látogatóknak, hogy felkeresték ezt a weboldalt, néhány szóban bemutatja a települést, felhívja a figyelmet a főbb látnivalókra, majd arra biztatja az internetezőket, hogy személyesen is látogassanak el hozzájuk. Retorikai lépésekben tehát jóval gazdagabb

szövegről van szó, mint az útikönyv jellegű leírásokat tartalmazó honlapok esetében. Polgármesteri köszöntő található például Villány városának internetes oldalán (www.villany.hu). A négy típus egyikébe sem lehetett besorolni három honlapot, ezek képezik az egyéb kategóriát.

A kategóriák településtípusonkénti megoszlását az 1. táblázat mutatja. A vizsgált 57 baranyai település honlapjaira leginkább a hírblokk-felépítés volt jellemző, 21 esetben (36,8%) kerültek a hírek központi helyre. Második leggyakrabban előforduló kategória a polgármesteri köszöntés volt, a települések közül 17-en (29,8%) választották ezt a megoldást. Harmadik helyen végzett az útikönyv jelleg 11 előfordulással, míg a képközpontú szerkesztés csak 5 esetben volt jellemző.

	Polgármesteri köszöntő	Útikönyv	Hírblokk	Kép	Egyéb	Összesen
Városok	5	0	6	2	0	13
Községek	12	11	15	3	3	44
Összesen	17	11	21	5	3	57

1. táblázat: A honlap-típusok megoszlása városok és községek szerint

Ha a honlap-típusok megoszlását az 1. és a 2. számú adatbázisban lakosságszámra lebontva külön-külön is szemügyre vesszük, a gyakoriság szerinti első két helyen ugyanazokat a „befutókat” találjuk mindkét esetben: a városoknál és a községeknél is a hírblokkos szerkezet volt a legnépszerűbb, a polgármesteri köszöntés jellegű kategóriával szorosan a nyomában (1. táblázat). Községeknél a harmadik leggyakrabban választott megjelenés a település földrajzi és történelmi vonatkozásainak bemutatása volt, a 44 községből 11 élt ezzel a megoldással, szemben a városokkal, amelyek közül egy sem szerkesztette a honlapját ilyen formában. Képközpontú tervezésre a városoknál 2, a községeknél 3 példa akadt.

A községek lélekszám szerinti megbontásában elvégezve a vizsgálatot, azt az eredményt kapjuk, hogy az aprófalvak (1000 fő alatt) honlapjaira inkább jellemző volt a polgármester köszöntésének, valamint a bemutatkozó leírásnak a fókuszba helyezése, mint a nagyobb községek weboldalai esetében (2. táblázat).

Községek	Polgármesteri köszöntő	Útikönyv	Hírblokk	Kép	Egyéb	Összesen
1000 fő alatt	11	8	5	2	1	27
1000-2000 fő	1	3	5	1	2	12
2000 fő felett	0	0	5	0	0	5

2. táblázat: A honlap-típusok megoszlása községeknél

Városoknál a hasonló, népességszám szerinti megbontáson alapuló elemzésből arra lehet következtetni, hogy nincs különbség a kisebb és a nagyobb lélekszámú városok között a polgármesteri köszöntés előfordulását tekintve. A baranyai kisvárosok (4000 fő alatt) viszont többnyire kerülnek a hírblokkos szerkesztést, ehelyett a képes vagy a polgármesteri köszöntős változatot részesítik előnyben (3. táblázat).

Városok	Polgármesteri köszöntő	Útikönyv	Hírblokk	Kép	Egyéb	Összesen
4000 fő alatt	3	0	0	2	0	5
4000-10000 fő	0	0	3	0	0	3
10000 fő felett	2	0	3	0	0	5

3. táblázat: A honlap-típusok megoszlása városoknál

4.2. Üdvözlés a honlapon

Az önálló honlappal rendelkező 57 baranyai településből 25 honlapján, azaz 43,8% esetében köszöntötték, illetve üdvözölték az internetezőket. Településtípusonként hasonló arányokkal találkozhatunk: a 13 városból 6 weboldalán (46,2%), a 44 község közül 19 honlapján (43,2%) szerepelt köszöntés. Települések honlapjain rendszerint nem a hétköznapi szóbeli társalgásban használatos köszönés (pl. *Jó napot kívánok!*) olvasható, hanem az *Üdvözöljük városunkban!* és a *Köszöntjük Z községben!* különböző változatai, azok is opcionális jelleggel. Hasonló ez ahhoz, ahogyan az út menti üdvözlő jelzőtáblák köszöntik az adott településre érkező látogatókat. A köszöntések változatait a 4. táblázat foglalja össze.

	Városok (13 db)	Községek (44 db)
Többes szám első személyű alany		
<i>Üdvözöljük!</i>		1
<i>Üdvözöljük Z község/város honlapján!</i>	1	
<i>Üdvözöljük Z honlapján!</i>		3
<i>Üdvözöljük honlapunkon!</i>		2
<i>Szeretettel üdvözöljük Önt Z község/város honlapján!</i>		1
<i>Köszöntjük Z-n!</i>		2
<i>Köszöntjük Z község/város weboldalán/honlapján!</i>	2	1
<i>Szeretettel/Sok szeretettel köszöntjük Z község/város weboldalán!</i>		2
<i>Köszöntünk minden kedves látogatót Z község/város önkormányzata hivatalos weblapján!</i>	1	
Összesen	4	12
Egyes szám első személyű alany		
<i>Üdvözlöm Önt Z-n!</i>	1	
<i>Köszöntöm Önt Z község/város honlapján!</i>	1*	2
<i>Köszöntöm Z honlapján!</i>		1
<i>Tisztelettel köszöntöm Önt/Önöket Z községének/városának honlapján!</i>	2*	1*
<i>Tisztelettel köszöntöm Önt községünk/városunk nevében Z honlapján!</i>	1*	
<i>Tisztelettel köszöntöm Önt Z község/város önkormányzata és valamennyi lakója nevében!</i>	1*	
<i>Nagy szeretettel üdvözlöm Z honlapján!</i>	1*	

<i>Szeretettel/Nagy szeretettel köszöntöm Önt Z valamennyi polgára nevében!</i>		2*
<i>Szeretettel köszöntöm Önt településünk/községünk/városunk honlapján/településünkön!</i>		1*, 1
<i>Településünk nevében szeretettel köszöntöm Önöket Z hivatalos honlapján!</i>		1*
Összesen	1 + 6*	4 + 5*
Egyes szám harmadik személyű alany		
<i>Köszönti Z!</i>		1
<i>Üdvözlí Önt Z!</i>		1*
<i>Z községe/városa köszönti/üdvözlí Önt!</i>	1	2
Összesen	1	3+1*

4. táblázat: A köszöntések különböző formái baranyai települések honlapjain

*az adott honlapon másodikként, nem domináns tipográfiával megjelenő köszöntés

A táblázatból látható, hogy a köszöntés megfogalmazásakor az alany legtöbbször többes szám első személyű, de előfordul, hogy egyes szám első vagy harmadik személyben áll. Az egyes szám első személyben megfogalmazott üdvözlések alanya rendszerint a polgármester, aki a honlapon domináns helyet elfoglaló köszöntés mellett gyakran saját köszöntő szövegét is a látogatók üdvözlésével kezdi. Ilyenkor tehát két köszöntés is szerepel egy weboldalon: egy elsődleges (domináns) és egy másodlagos. Az utóbbiakra utalnak a táblázatban a csillaggal megjelölt esetek. Nem túl nagy gyakorisággal, de városok és községek esetében is felbukkannak olyan semleges, kis-sé távolságtartó megoldások, amikor maga a település mint megszemélyesített alany köszönti a látogatót. Az adatok mennyisége ugyan nem elegendő ahhoz, hogy a köszöntések típusa, illetve stílusa alapján következtetéseket vonjak le a városokra és a községekre vonatkozóan, de annyi megállapítható, hogy mindkét településforma honlapjain változatos üdvözlési formák fogadják az internetezőket.

A köszöntés nem kötelező eleme a nyitólapoknak, sőt web-használhatósági vizsgálatok szerint zavaró tényezőnek számít a weboldalak olvasása során (Nielsen és Tahir 2002: 29). Megléte viszont utalhat arra, hogy a honlapok szerkesztői olyan térként értelmezik a honlapot, ahol az udvariasság szabályai szerint köszönteni illik az oda érkezőket (vö. Háhn 2007: 288). Az eredmények azt mutatják, hogy elenyésző a különbség városok és községek között a köszöntés előfordulási gyakoriságát tekintve, tehát megléte, illetve hiánya Baranyában nem köthető településtípushoz.

4.3. Képi jelek

Az összetartozást, a vidéki életvitelt és a hagyományokat kifejező képi jelek előfordulási gyakoriságát az 5. táblázat mutatja.

	Templom	Népi motívumok	Mezőgazdaság
Városok	5	0	0
Községek	21	10	4

5. táblázat: Képi jelek előfordulási gyakorisága

A 13 városi honlap közül 5-ön szerepelt templom (38,5%), a 44 községből pedig 21-nek a weblapján (47,7%). Népi motívumok, azaz népviselet, népi hímzés, fafaragás, régi edények stb. kizárólag községek honlapjain fordultak elő, s ugyanez mondható el a mezőgazdasági tevékenységre, paraszti gazdálkodás nyomaira utaló képi jelekről (pl. gyümölcsök, gabonafélék, zöldségek stb.) Előfordulási gyakoriságuk viszont nem volt magas: a 44 községi honlap közül 10 vonultatott fel népi s mindössze 4 mezőgazdasági jellegű képeket.

4.4. Többes szám első személyre utaló személyes névmások, birtokos jellel ellátott főnevek és többes szám első személyben ragozott igék

A honlapok szövegeinek mélyrehatóbb elemzéséhez az 1. és a 3. számú adatbázist használtam, azaz 13 városi és 13 községi honlapot. A szövegszóban mért terjedelem a városoknál 3839 szó, a községeknél 4815 szó volt. Az eltérést magyarázhatja az a tény, hogy a községek honlapszerkesztői az egyszerűbb megoldásokat kedvelik: minden információt a kezdőlapra töltenek fel, kevesebb figyelmet fordítanak a webhely többi oldalának tartalmára. A városokra inkább jellemző a linkek és a többszintű menük használata.

A többes szám első személyű személyes névmás (*mi*) és ragozott alakjainak előfordulására a vártnál jóval kevesebb példa akadt, ezért relatív gyakoriságot nem számítottam. A találatokat az 6. táblázat foglalja össze.

	<i>mi</i>	<i>nálunk</i>	<i>rólunk</i>	<i>nekünk</i>	<i>hozzánk</i>	Összesen
Városok	0	0	0	1	0	1
Községek	1	1	2	1	3	8

6. táblázat: A többes szám első személyű személyes névmás és ragozott alakjainak előfordulási gyakorisága a vizsgált települések honlapjain

A 13 városi honlap 3839 szövegszavában összesen egyszer, a 13 községi honlap 4815 szövegszavában pedig nyolcszor fordult elő többes szám első személyű személyes névmás vagy ragos változata. Összesen négy szóalak (*mi*, *nálunk*, *rólunk*, *nekünk* és *hozzánk*) valamelyike szerepelt a honlapok szövegében. Bankok és takarékszövetkezetek honlapjain végzett hasonló felmérés jóval nagyobb előfordulási arányokat és a szóalakok változatosabb használatát mutatta ki, elsősorban takarékszövetkezetek weboldalain (Háhn 2007).⁷ A többes szám első személyű birtokos személyjellel ellátott főnevek közel azonos arányban voltak jelen városok és községek honlapjain (1,01% és 0,83%), egyedül a többes szám első személyben ragozott igéknél volt figyelemreméltó a településtípusok közti különbség: városoknál 0,44% volt a relatív gyakoriság, községeknél pedig ennek több mint kétszerese, 0,95%.

A többes szám első személyű birtokos személyjellel ellátott főnevek (pl. *városunk*, *lakóink* stb.), valamint a többes szám első személyű személyraggal ellátott igék

⁷ A takarékszövetkezetek, amelyek a „vidék bankja”-ként igyekeznek ügyfeleik számát növelni, versenyelőnyt kovácsolnak a vidékiesség, közvetlenség, közösséghez tartozás fogalmaiból, amit honlapjaik nyelvhasználata is megerősít (Háhn 2007).

(pl. *várunk, kínálunk* stb.) már nagyobb számban képviselték magukat a honlapok szövegében, így érdemesnek bizonyult az összes szövegszóhoz viszonyított relatív gyakoriságukat is megállapítani (7. és 8. táblázat).

	T/1. birtokos személyjellel ellátott főnevek	Összes szövegszó	Relatív gyakoriság*	Maximális találat egy oldalon
Városok	39	3839	1,01%	14
Községek	40	4815	0,83%	10

7. táblázat: A többes szám első személyű birtokos személyjellel ellátott főnevek előfordulási gyakorisága a vizsgált települések honlapjain

*abszolút gyakoriság / összes szövegszó

	T/1. személyraggal ellátott igék	Összes szövegszó	Relatív gyakoriság*	Maximális találat egy oldalon
Városok	17	3839	0,44%	3
Községek	46	4815	0,95%	13

8. táblázat: A többes szám első személyű személyraggal rendelkező igék előfordulási gyakorisága a vizsgált települések honlapjain

*abszolút gyakoriság / összes szövegszó

A többes szám első személyű birtokos személyjellel ellátott főnevek relatív gyakorisága hasonló volt a baranyai városok és a községek honlapjainak szövegében, míg a többes szám első személyben ragozott igék kétszer olyan gyakran fordultak elő községek honlapjain, mint a városi weblapokon. A maximális találatok közti különbség is azt erősíti meg, hogy a községek honlapjainak szövegére jellemző inkább a közös cselekvést kifejező igék használata.

5. Az eredmények elemzése

A polgármester személye egy községben, főleg a kisebb községekben meghatározó a település életében. Az elmúlt tizenöt évben a mezőgazdasági nagyüzemek felszámolásával az agrárértelmiségiek többsége, akik azelőtt jelentős társadalmi feladatokat láttak el, elhagyták a községeket, a legnagyobb befolyással így többnyire a polgármester bír ezeken a településeken (Bognár és Csizmady 2007: 23–24). A városi és a községi honlapok első egybevetésekor a polgármesteri köszöntés dominálta weboldalak mindkét településtípusnál a második helyre szorultak, megelőzte őket a hírblokkos szerkezet (1. táblázat). A népességszám szerinti összehasonlítás során kiderült, hogy a kifejezetten alacsony lélekszámú aprófalvak honlapjaira nagyobb gyakorisággal kerül fel központi helyre a polgármester köszöntése, mint a nagyobb községek, illetve városok esetében.

Az internetezőket szinte minden második honlapon valamilyen köszöntés fogadta. Az üdvözlés olyan beszédaktus, amelyhez még a virtuális térben is ragaszkodnak a webhelyek üzemeltetői. Teszik mindezt annak ellenére, hogy a web-használhatóság szakértői nem tartják túl praktikus elemnek, mert nem informatív, csak feleslegesen

foglalja a helyet a weboldalon. Az önkormányzati honlap azonban olyan pragmatikai-retorikai teret jelent, amelyben találkozásra kerül sor: a látogató felkeresi a települést reprezentáló virtuális helyet, s annak lakói, illetve a lakók képviselője (a polgármester) köszöntik őt.

A tradicionális falusi élethez szorosan hozzákapcsolódik a templom, amely a vallási szertatások színhelye mellett a település egyik szimbóluma, sokszor fő nevezetessége. A 44 önálló honlappal rendelkező község közül mégis csak alig felének (47,7%) honlapjára került fel templomot ábrázoló kép, városoknál pedig 38,5% esetében. Népi motívumok minden negyedik, mezőgazdaságra utaló képek pedig csak minden tizedik község weboldalán szerepeltek. Ezek az eredmények a hagyományos falusi-paraszti értékrend, életviszony eltűnését támasztják alá. A falu és a mezőgazdaság kapcsolata napjainkra teljesen megváltozott, a községek keresőinek foglalkozási szerkezete átalakult: a 2001. évi népszámlálás adatai szerint csupán 11%-uk dolgozott főállásban a mezőgazdaságban (Beluszky és Sikos 2007: 93). Ma a községek keresőinek többsége a szolgáltatási szektorban, 38%-uk pedig az iparban helyezkedik el (uo.: 95).

A városok és a községek honlapjainak szövegében csak időnként bukkant fel a többes szám első személyű személyes névmás, illetve annak ragozott szóalakja. Felmerül a kérdés, hogy a mélyreható szövegelemzésnél miért nem kaptunk látványosabb eredményeket, amelyek alátámasztanák azt a feltételezést, amely szerint a községek a városokhoz képest az összetartozást kifejező, baráti-családias hangnemben kommunikálnak. Ennek meglátásom szerint két alapvető oka lehet. Az egyik a magyarországi, azon belül a baranyai községek általános gazdasági-társadalmi helyzetében és az ehhez kötődő közhangulatban keresendő. Bognár László és Csizmady Adrienn tanulmányukban (2007) kifejtik, hogy a községek gazdasági funkciója gyengült a rendszerváltás óta, különösen romlott a kisfalvak helyzete. Az értelmiség nagy része elvándorolt, a helyben maradt lakosság sorsa pedig bizonytalanná vált. A községek között és a községeken belül is erős polarizáció alakult ki. A közösségi élet a kulturális tevékenység erőteljes csökkenése miatt szinte teljesen leállt, nehezen formálódik a valódi közösségeket jellemző identitás (Bognár és Csizmady 2007: 25). A másik ok talán abban rejlik, hogy a községi honlapok szerkesztésekor nem annyira a közösségi identitás, illetve összetartozás kifejezése a cél, hanem az, hogy a település egyáltalán megjelenjen a világhálón. Feltételezem, hogy sokszor nem áll rendelkezésre elegendő anyagi és humán erőforrás ahhoz, hogy alaposan átgondolt, jól szerkesztett és gyakran frissített weboldalakat üzemeltessenek. Ezért a felkerülő anyagok és képek kiválasztása sem mindig átgondolt.

6. Összegzés

A baranyai települések honlapjainak elemzése részben erősítette csak meg a kiindulási hipotézist. A feltételezés szerint a községek a közösségi szellemet, az összetartozás érzetét az internetes oldalak szövegében és képeiben is jobban kifejezik, mint a városok. A vizsgált szempontok közül a polgármesteri köszöntő központi helye az aprófalvas településekre volt inkább jellemző, város-község viszonylatban nem volt jelentős a különbség. A köszöntések és az üdvözlések aránya hasonló volt a két településtípus honlapjain. Igaznak bizonyult, hogy a községek a városokhoz képest nagyobb gyakorisággal használnak weboldalaik szövegében többes szám első személyű személyrag-

gal ellátott igéket. Többes szám első személyű birtokos személyjellel rendelkező főnevek viszont a városok oldalain fordultak elő sűrűbben. Meglepően kevés példa akadt a többes szám első személyű személyes névmás és szóalakjainak használatára mind a városok, mind a községek honlapjain. A tradicionális vidéki életformára utaló képi jelek ugyan főként a községek webhelyeit illusztrálták, de előfordulási gyakoriságuk nem mondható jelentősnek.

IRODALOM

- A Magyar Köztársaság Helységnevékonyve 2007*, Központi Statisztikai Hivatal.
http://www.nepszamlalas.hu/hun/egyeb/hnk2007/tablak/load2_03.html
 Letöltés ideje: 2008. június 2.
- Askehave, Inger – Anne E. Nielsen (2004): *Webmediated Genres – A Challenge to Traditional Genre Theory*. Working Paper 6. Aarhus: Center for Virksomhedskommunikation.
- Beluszky Pál (2003): *Magyarország településföldrajza. Általános rész*. Budapest – Pécs: Dialóg Campus Kiadó.
- Beluszky Pál – Sikos Tamás (2007): *Változó falvaink. Magyarország falutípusai az ezredfordulón*. Budapest: MTA Társadalomkutató Központ.
- Benke Andrea (2007): *Önkormányzati honlapok készítése* (résztanulmány)
http://www.kszk.gov.hu/rop/tanulmanytar/e_kozig Letöltés ideje: 2008. június 1.
- Bódi Zoltán (2004): *A világháló nyelve. Internetezők és internetes nyelvhasználat a magyar társadalomban*. Budapest: Gondolat Kiadó.
- Bognár László – Csizmady Adrienn (2007): A falvak helyzete – Közhangulat falun. *Köz-Gazdaság* 3. pp. 21–26.
www.koz-gazdasag.hu/images/stories/2per3/3-bognar.pdf Letöltés ideje: 2008. június 15.
- Crowston, Kevin – Marie Williams (1997): Reproduced and Emergent Genres of Communication on the World-Wide Web. *Hawaii International Conference on System Sciences*, 6/30–39.
<http://hyperion.math.upatras.gr/commorg/webgenres.html> Letöltés ideje: 2008. január
- Fojtik János (1999): Városmarketing az Interneten. Lehetőségek és eredmények. *Tér és Társadalom* 13/1–2. pp. 75–88.
- Fókuszban az önkormányzatok*. GKI Gazdaságkutató Zrt. tanulmánya.
<http://www.gki.hu/hu/novelties/internet/onkormanyzatok/> Letöltés ideje: 2008. június 2.
- Háhn Judit (2007): Bankok és takarékszövetkezetek internetes nyelvhasználatának összehasonlító vizsgálata a honlapok nyitóoldalainak elemzésén keresztül. In: Rappai Gábor (szerk.): *Egy életpálya három dimenziója. Tanulmánykötet Pintér József emlékére*. Pécs: PTE KTK, pp. 280–293.
- Kópiás Bence – Molnár Szilárd (2007): *Az e-közigazgatás alapjai a helyi önkormányzatokban. Módszertani kézikönyv*. Budapest.
www.kszk.gov.hu/data/cms28938/Onk_e_kozig_MK.pdf Letöltés ideje: 2008. június 2.
- Magyar információs társadalom jelentés 1998-2008*, készítette a BME-ITTK kutatócsoport, valamint a GKLeNet és az MTA Infokommunikációs Jogi Centrum kutatói, Budapest, 2007.
<http://www.ittk.hu/web/kiadvanyok.html> Letöltés ideje: 2008. június 1.
- Nielsen, Jakob – Marie Tahir (2002): *Homepage Usability. 50 Websites Deconstructed*. Indianapolis: New Riders Publishing.
- Shepherd, M. – C. Watters – A. Kennedy (2004): Cybergenre: Automatic Identification of Home Pages on the Web. *Journal of Web Engineering* 3/3&4, pp. 236–251.
- Wikipédia Baranya megyéről szóló szócikke
<http://hu.wikipedia.org/wiki/Baranya> Letöltés ideje: 2008. június 2.

Melléklet

1. sz. adatbázis

Baranyai városok

(Letöltés: 2008. május 30.)

1. Bóly	http://boly.ekisterseg.hu/
2. Harkány	http://www.harkany.hu/
3. Komló	http://www.komlo.hu/
4. Kozármisleny	http://www.kozarmisleny.hu/
5. Mohács	http://www.mohacs.hu/
6. Pécs	http://www.pecs.hu/
7. Pécsvarad	http://pecsvarad.ekisterseg.hu/
8. Sásd	http://www.sasd.hu/
9. Sellye	http://www.sellye.hu/
10. Siklós	http://www.siklos.hu/
11. Szentlőrinc	http://www.szentlorinc.hu/
12. Szigetvár	http://www.szigetvar.hu/index.html
13. Villány	http://www.villany.hu/

2. sz. adatbázis

Önálló honlappal rendelkező baranyai községek

(Letöltés: 2008. május 30.)

Abaliget, Alsómocsolád, Babarc, Baksa, Bikal, Boldogasszonyfa, Bükkösd, Cserkút, Drávafok, Drávaszabolcs, Dunaszekcső, Egerág, Feked, Görcsöny, Gyód, Hásságy, Hosszúhetény, Kárász, Keszü, Kistótfalu, Kővágószőlős, Lánycsók, Mágocs, Magyarhertelend, Majs, Martonfa, Mecseknádasd, Mekényes, Meződ, Mozsgó, Nagyhajmás, Nagykozár, Óbánya, Olasz, Orfű, Palé, Pellérd, Romonya, Somberek, Szárász, Szászvár, Vajszló, Vékény, Zengővárkony

3. sz. adatbázis

Baranyai községek

(Letöltés: 2008. május 30.)

1. Babarc	http://www.babarc.hu/
2. Boldogasszonyfa	http://www.boldogasszonyfa.hu/
3. Bükkösd	http://www.bukkosd.hu/
4. Drávafok	http://www.baranyanet.hu/dravafok/
5. Drávaszabolcs	http://www.dravasabolcs.hu/
6. Feked	http://www.feked.hu/
7. Mágocs	http://www.magocs.hu/magocs.html
8. Meződ	http://www.mezod.hu/
9. Nagykozár	http://www.nagykozar.hu/
10. Pellérd	http://www.pellerd.hu/
11. Szászvár	http://www.szaszvar.hu/
12. Vékény	http://www.vekeny.hu/
13. Zengővárkony	http://www.vekeny.hu/